

УДК 373.3/.5.091.12.011.3-051:005.336.2]: 005.642.8

DOI:

Оксана Олійник, аспірантка 2 року навчання
Докторської школи
Київського університету імені Бориса Грінченка

ТАЙМ-МЕНЕДЖМЕНТ ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛЯ

Динаміка суспільного життя, прискорення темпів його розвитку, нестабільність соціальної ситуації у країні потребують високої самоорганізації людини у всіх сферах діяльності, зокрема в освітній. Це актуалізує необхідність розгляду такої навички, як тайм-менеджмент – управління часом. Ефективне його планування дозволяє педагогу максимально використовувати свої ресурси й можливості, підвищує продуктивність роботи, зменшує рівень стресу, підвищує впевненість. У статті розкриваються сутнісні характеристики тайм-менеджменту, його генеза, поява й функціонування в освіті. Окрім цього, автором публікації сформульовано власне визначення поняття “тайм-менеджмент”, обґрунтовано тезу про те, що згадана навичка є складовою інноваційної компетентності вчителя закладу загальної середньої освіти. Також у статті наведено методологічний інструментарій розвитку тайм-менеджменту вчителя.

Ключові слова: тайм-менеджмент; інноваційна компетентність вчителя; управління часом; самоменеджмент; методи й техніки тайм-менеджменту.

Лит. 20.

Oksana Oliynyk, Postgraduate Student of the 2nd year of Doctoral School
Kyiv Borys Hrinchenko University

TIME MANAGEMENT AS A TOOL FOR THE DEVELOPMENT THE TEACHER'S INNOVATIVE COMPETENCE

The dynamics of social life, the acceleration of its development, the instability of the social situation in the country require high self-organization of a person in all spheres of his activity, in particular in education. This actualizes the need to consider such a skill as time management. Its effective planning allows the teacher to make maximum use of his resources and opportunities, improves work productivity, reduces the level of stress, and ensures confidence. Having analyzed the scientific sources, the legislative framework of the author's publication, he cites the features of the concept of “innovative competence”, and offers his understanding of this phenomenon; expresses and proves the thesis that time management can be an effective tool that impairs the development and improvement of the accumulated competence of teachers of general secondary education institutions. The article reveals the essential characteristics of time management, its genesis, emergence and functioning in education, different views on the nature of this phenomenon, related concepts, key principles. free of charge, the author of the publication formulated his own definition of the concept of “time management”, substantiated the thesis that the mentioned skill is a tool for the development and improvement of the innovative competence of a teacher of a general secondary education institution. The article also provides a methodological toolkit for the development of a teacher's time management. in addition, the author focuses on the fact that auxiliary resources for time management can have various digital applications that can be used as a teacher in his professional activity, so offer them to students. The logical continuation of this research is the creation of an electronic course with a separate thematic module, which highlights the specifics of the development and improvement of time management and its effectiveness for the teacher's innovative competence.

Keywords: time management; innovative competence; time management; self-management; methods and techniques of time management.

Постановка проблеми. Сучасні умови глобалізації освітнього простору України в контексті євроінтеграційних процесів висувають нові вимоги до особистості педагога, зокрема обумовлюють потребу в підвищенні адаптивності, гнучкості й швидкості реагування на зміни в освітньому просторі. Окрім цього, є необхідність перетворювати їх в інноваційні площини, оптимізуючи освітній процес, забезпечуючи його ефективність. Ці вимоги можливо реалізувати завдяки актуальній нині навичці – тайм-менеджменту педагога, яка є одним із ефективних засобів розвитку й удосконалення інноваційної компетентності.

Розкриттю сутнісних ознак тайм-менеджменту, теоретичних аспектів використання його технологій у діяльності вчителя закладу загальної середньої освіти присвячена стаття.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженню цього питання присвячені праці зарубіжних науковців, зокрема, П. Друкера, С. Кові, К. Меллера, Т. Пітерса, Б. Санто, Ф. Тейлор (теорія тайм-менеджменту, алгоритми ефективної роботи); П. Жане, К. Левін, Х. Томе (час розвитку особистості, мотивація та динаміка процесу); П. Балтес, Ш. Бюлер (вивчення життєвого шляху, його характеристик у часі). Серед вітчизняних дослідників цього

питання можемо виокремити праці Н. Любченко, П. Огієнко (у діяльності керівника навчального закладу); Т. Дудки, Л. Скібіцької (тайм-менеджмент у вищій школі); Н. Степанової (тайм-менеджмент у методичній роботі закладу дошкільної освіти); О. Штепи (теорія самоменеджменту) та ін.

Метою статті є дослідження поняття “тайм-менеджмент”, розгляд його актуальності в сфері освіти, доведення того, що окреслена категорія є ефективним інструментом розвитку й удосконалення інноваційної компетентності вчителів закладів загальної середньої освіти.

Поставлена мета потребує розв’язання таких **завдань**: відстеження генези явища “тайм-менеджмент”, з’ясування його сутності завдяки аналізу наукових джерел, обґрунтування тези, відповідно до якої тайм-менеджмент є засобом розвитку й удосконалення системного утворення – інноваційної компетентності педагога.

Виклад основного матеріалу. Сучасна людина має бути готовою жити в глобалізованому й динамічному світі, який постійно генерує нові зміни; сприймати його мінливість як норму і складову особистого й професійного простору. Суспільство нині перебуває в стані інноваційного типу прогресу. За словами В. Кременя, затребуваною є інноваційна людина, з інноваційним типом мислення, інноваційною культурою і здатністю до інноваційного типу діяльності. Вона має бути здатною сприймати зміни, створювати їх, жити у постійно змінюваному середовищі, яке характеризується новими знаннями, ідеями, технологіями [9]. Це актуалізує потребу компетентнісного розвитку й удосконалення педагога, зокрема й посиленої уваги до інноваційної компетентності.

Відповідно до “Професійного стандарту вчителя закладу загальної середньої освіти”, окреслена компетентність охоплює: здатність застосовувати наукові методи пізнання в освітньому процесі; використовувати інновації в освітній діяльності; застосовувати різноманітні підходи до розв’язання проблем у педагогічній діяльності [17, 25].

Наукова література висвітлює низку різних підходів до розуміння інноваційної компетентності. Так, І. Дерновський визначає її системою мотивів, знань, умінь, навичок, яка забезпечує ефективний результат використання нових педагогічних технологій. Подібної точки зору дотримується й Л. Петриченко, акцентуючи на тому, що ця система забезпечує всі етапи інноваційної діяльності, починаючи моделюванням і прогнозуванням, завершуючи впровадженням нововведень [16]. І. Дичківська пояснює, що вказане поняття включає систему мотивації, знання, уміння, особисті якості педагога, що сприяють ефективності використання нових освітніх технологій у його роботі [1]. Так само, як і більшість науковців, ми вбачаємо в інноваційній компетент-

ності системне й інтегративне утворення, динамічне та гнучке, яке видозмінюється відповідно до запитів суспільства стосовно освіти, ключовими компонентами його є знання, уміння й навички педагога з урахуванням специфіки його діяльності та в контексті постійного розвитку.

На нашу думку, одним із ефективних інструментів інноваційної компетентності вчителя закладів загальної середньої освіти виступає здатність керувати часом. У період дефінитиву, надміру задач актуалізується можливість підпорядковувати згаданий ресурс відповідно до потреб діяльності. Це зумовило появу в науковій площині поняття “тайм-менеджмент”, яке набуває різних трактувань, оскільки багато хто співвідносить його із суміжними визначеннями “управління”, “управління часом”, “самоменеджмент” та іншими на основі спільності семантики. Розглянемо більш детально його сутність, зокрема в освітньому дискурсі.

Появі дефініції тайм-менеджмент передувала ще діяльність філософів Античного Світу. Так, понад 2000 років тому в Стародавньому Римі Сенека висловив думку щодо потреби розподіляти час на групи: гарний (витрачений з користю), нікчемний (згаяний даремно). Згодом він почав вести облік часу в письмовому форматі, започатковуючи навички планування. Філософ стверджував, що оцінювати період часу потрібно з точки зору його повноти. Згодом ця думка переросла в поняття “особистої ефективності людини”. Незабаром у науковому обігу почала фігурувати дефініція “тайм-менеджмент”, що спочатку стосувалася сфери управлінської діяльності, яка функціонувала як самостійний напрям менеджменту організації, починаючи із 70-х рр. XX ст. Основоположником теорії тайм-менеджменту є американський інженер Фредерік Уїнслоу Тейлор, який одним із перших запропонував залучення управління часом до методів наукового управління виробництвом. Більш детальним розробленням такого напрямку займалися в Голландії, що виявлялося у відкритті спеціалізованих курсів для службовців, бізнесменів, на яких навчали особливостям планування часу. Незабаром, із 90-х рр. минулого століття, тайм-менеджмент поширився в інших галузях діяльності людини, а також у сфері освіти, зокрема серед керівників навчальних закладів та очільників структурних підрозділів. Власне, згодом його почали вводити до навчальних програм педагогічних спеціальностей як один із компонентів академічної складової. У вітчизняному науковому дискурсі тайм-менеджмент активно поширився із початком XXI ст.

Досліджуване поняття містить два компоненти – час та менеджмент. У перекладі з англійської термін означає “керування часом”, що фактично нерезально, але стає можливим завдяки плануванню діяльності в межах конкретного проміжку часу. Дос-

лідниця Н. Любченко, проаналізувавши досвід зарубіжних та вітчизняних учених, в одній зі своїх публікацій [11, 87–88] наводить широкий перелік дефініцій: сукупність практик, інструментів, навичок (Г. Архангельський); технології управління часом (С. Пренсіс), управління перерозподілом обсягу роботи, необхідних ресурсів та зміни її змісту в заданому часі і просторі (В. Усов); напрям самоменеджменту (О. Штепа). Хоч і кожен вважає його технологією, сукупністю навичок та ін., спільним для усіх цих визначень, на думку науковців, є бачення тайм-менеджменту з його спрямованістю на досягнення кращих кількісно-якісних показників певного виду діяльності.

Деякі зарубіжні науковці вбачають тайм-менеджмент системним утворенням. Наприклад, С. Кові розчленував компоненти цієї системи: довгострокове планування (індивідуальна “місія” – ролі – мета); короткострокове планування (актуальні ролі – завдання – тижневий план – щоденне виконання плану та делегування) [19, 87]. На його думку, тайм-менеджмент у вузькому розумінні є організацією особистого часу кожної людини; актуальний, коли у працівників існує свобода вибору, є можливість виявляти творчу ініціативу. С. Кові наголошує, що коли людина має самостійно приймати рішення, організувати процес роботи, їй треба володіти технологіями організації часу з метою підвищення ефективності роботи.

Вітчизняні науковці, наприклад Т. Огієнко, вважає тайм-менеджмент “сукупністю технологій планування роботи, які людина застосовує самостійно для підвищення ефективності використання свого робочого часу і для підвищення контролю зростаючої кількості завдань; це також вміння ставити завдання і виконувати їх” [15, 23]. Умінням керувати собою, застосовуючи відповідні методики та механізми організації часу, які сприяють об’єктивному аналізу тимчасових проблем у використанні часового ресурсу та формування індивідуальної технології, яка найбільше відповідає характеру, темпераменту, біологічним ритмам та роду занять вважає тайм-менеджмент Н. Заєць [4, 45–50]

Сукупністю правил, методів, стратегій, спрямованих на досягнення єдиного результату за умови використання свого часу для досягнення окреслених життєвих цілей досліджуване явище називають І. Крутій та Г. Дмитренко [10, 37]. Дослідниці наділяють поняття “тайм-менеджмент” такими характерологічними особливостями: продуктивне планування, конкретизація поставленої мети, досягнення цілей через організацію діяльності, контроль і аналіз. На їх думку, ці управлінські ознаки співвідносяться також з керуванням закладом освіти й співвідносні з менеджментом в освіті загалом [10, 38]. Висловлює своє бачення стосовно тайм-менеджменту в сфері освіти, зокрема й в організації навчальної

діяльності Т. Дудка, називаючи його педагогічною технологією в житті студента, послідовною й цілеспрямованою роботою, яка базується на застосуванні технік організації особистої та навчальної діяльності в повсякденній практиці для оптимального використання власного вільного часу [2, 24].

Енциклопедія освіти другий компонент визначення (менеджмент; англ. “to manage” – “керувати”, “очоловати”) трактує як одну з головних функцій управління, в якій відбувається процес цілеспрямованого впливу суб’єкта управління на об’єкт управління, унаслідок якого відбувається якісна зміна об’єкта управління, зростає рівень його конкурентоспроможності на ринку освітніх послуг [3]. Синонімічним до другої частини дефініції є поняття “управління” – процес цілеспрямованого впливу на систему, завдяки якому стає можливою впорядкованість її структурних компонентів, їх розвиток відповідно до поставлених цілей [14]. Як управлінську характеристику, розглядає тайм-менеджмент А. Замогильний і називає його “сукупністю методик оптимальної організації праці керівника / працівника для ефективного виконання поточних завдань, проєктів та календарних подій” [5].

Логічно розглядати тайм-менеджмент як більш особистісну характеристику людини, яка поширюється на всі рівні її життя. Н. Степанова, В. Олійник також вбачають у тайм-менеджменті особистісне свідоме утворення і називають його “процесом тренування свідомого контролю за кількістю часу, витраченого на конкретні види діяльності, при якому спеціально збільшуються ефективність та продуктивність”. На їх думку, тайм-менеджмент включає такий спектр діяльності: планування, розподіл, постановка цілей, делегування, аналіз тимчасових витрат, моніторинг, складання списків справ та розміщення пріоритетів [18, 437].

Доречно також буде згадати й суміжне із ним поняття “самоменеджменту”, яке ввів до наукового обігу директор німецького Інституту раціонального використання часу Л. Зайверт. У вітчизняній науковій літературі таке поняття репрезентує дослідниця О. Штепа, називаючи його технологією оптимального самоорганізування особистості для досягнення значущих для неї цілей. Розглядаючи тайм-менеджмент як складову самоменеджменту, дослідниця наділяє його таким функціоналом: постановка цілей, планування, ухвалення рішень, реалізація й організація із розстановкою пріоритетів, контроль, самоконтроль і контроль підсумків, забезпечення інформативної комунікації [20, 61–69]. Н. Любченко пропонує таке визначення самоменеджменту: це “наука про самокерування і самоорганізацію людини; управління власними ресурсами для досягнення значущих для неї цілей, тобто вміння їх набувати, зберігати, розвивати та раціонально використовувати, бути успішною і самодостатньою” [11, 86].

На нашу думку, більш вичерпним є номінування цього явища дефініцією “тайм-менеджмент”, оскільки вона надає найбільш вичерпну його характеристику: це набута навичка особистості, яка полягає у здатності до самоорганізації власної діяльності з урахуванням необхідних ресурсів, зокрема часу, з метою її оптимізації та забезпечення ефективності результату.

У науковій літературі чітко окресленими є принципи тайм-менеджменту [6, 60]:

- 1) уміння працювати з цілями;
- 2) розставлення пріоритетів;
- 3) знання інструментів планування;
- 4) вироблення звичок.

О. Коваль розширює описаний перелік принципів, наголошуючи на таких (з урахуванням специфіки роботи керівника освітнього закладу):

1) узгодженість (єдність між баченням і місією, ролями і цілями, пріоритетами і планами, бажаннями і дисципліною);

2) збалансованість (гармонійний розподіл часу між особистим і професійним життям);

3) зосередженість (зосередження на вирішенні важливих справ);

4) людяність у відносинах;

5) гнучкість (плани мають стати зручними та гнучкими для виконання у професійній діяльності);

6) компактність (усі обрані інструменти тайм-менеджменту мають бути максимально гнучкими й адаптивними, що сприятиме збереженню важливих ідей і виконанню незавершених справ) [7, 212–219].

О. Маліновська принципами тайм-менеджменту вважає такі:

1) самостійна робота;

2) індивідуальність рішення (керування не загальними правилами, а врахування індивідуального стилю організації часу);

3) необхідність відстеження власної ефективності;

4) досяжність і невичерпність резервів ефективності [12, 6].

Як ми відзначали раніше, урахування планування часу є ефективним інструментом розвитку й удосконалення інноваційної компетентності. Зважаючи на це, вважаємо, що згадана навичка передбачає наявність у педагога:

– сформованих основних знань з тайм-менеджменту (володіння вчителем уміннями та навичками ефективного планування і використання робочого часу);

– базових навичок організації та управління часом у професійній діяльності (об’єктивна оцінка витрат часу при здійсненні функціональних обов’язків, створення певного алгоритму для досягнення мети і завдань відповідно до наявного ресурсу часу);

– розуміння принципів тайм-менеджменту та вміння використовувати їх у професійній діяльності;

– практичне застосування технік та прийомів тайм-менеджменту, що сприяє оптимізації особистісних алгоритмів управління часом;

– генерування нових ідей під час здійснення професійної діяльності (удосконалення професійної компетентності, забезпечення оптимального співвідношення роботи й відпочинку, мотивації, самоорганізації, самоконтролю, особистісного та професійного саморозвитку);

– планування й розв’язання задач професійного й особистісного розвитку.

Інноваційна компетентність вчителя закладу загальної середньої освіти, яка включає розвинену навичку тайм-менеджменту, на нашу думку, доповнюється ще такими ознаками: усвідомлення часу, емоційне його переживання, структурування часового ресурсу в професійній діяльності. Це сприяє наявності у вчителя емоційної стабільності, стресовитривалості та можливості професійної й особистісної самореалізації.

Для розвитку навички тайм-менеджменту науковці рекомендують низку технік, методів, засобів. Дослідниця О. Маруховська-Кортунова на основі узагальнення зарубіжного досвіду пропонує такі: SMART-технологія постановки цілей, піраміда планування та постановки цілей Бенджаміна Франкліна, метод планування 60:20:20 Лотара Зайверта, принцип Вільфредо Парето 80:20, матриця Дуайта Ейзенхауера, діаграма Ганта, метод ABC, таблиця Кові, система Getting Things Done (GTD) Девіда Аллена, хронокарта Гастева, SWOT-аналіз, розстановка пріоритетів, метод “Альпи”, інтелект-карти (методика Тоні Бьюзена), система делегування, розподіл справ на “жорсткі” (хронос) та “гнучкі” (кайрос), техніка “хронометражу”, метод “п’яти пальців” Лотара Зайверта та інші [13, 89].

У контексті технологізації та цифровізації освітнього простору інноваційна компетентність не може обійтися без низки допоміжних електронних ресурсів, застосування яких оптимізує процес навчання, урізноманітнює його, надає рис інноваційності. Для тайм-менеджменту різноманітні веб-застосунки також є актуальними. Вчитель може використовувати у своїй діяльності (а також пропонувати учням) різні онлайн-органайзери, планувальники, ресурси Actual Planner, A VIP Simple To Do List, C_Organizer, Life Balance, WinOrganizer та ін.

Висновки. Проаналізувавши наукові джерела, з’ясовано, що існує низка підходів до визначення тайм-менеджменту, зокрема в освіті (система, комплекс методик, інструментів тощо, особистісна характеристика, складова самоменеджменту). Із елемента управлінської діяльності тайм-менеджмент поширився на інші сфери життя людини, зокрема продуктивно інтегрувався в освітнє поле. Уміння керувати часом, раціонально використовувати наявні ресурси з метою забезпечення позитивних якісно-

ТАЙМ-МЕНЕДЖМЕНТ ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛЯ

кількісних показників роботи стало актуальним не лише в управлінні закладом освіти, а й на внутрішньому рівні – під час організації освітнього процесу педагогом. Тайм-менеджмент – особистісна навичка, сутнісна характеристика інноваційної компетентності вчителя закладу загальної середньої освіти та інструмент її розвитку й вдосконалення; характерними рисами його є: чітке уявлення про теоретичні та методологічні засади тайм-менеджменту, сформовані навички самоорганізації, мотивації, розстановки пріоритетів, делегування повноважень, контролю і оцінювання власних показників діяльності, володіння методами організації робочого часу, раціонального використання ресурсів; уміння інноваційно організувати свою роботу, впроваджуючи нові підходи та ідеї до здійснення педагогічної діяльності.

Перспективи дослідження. Досліджуючи питання тайм-менеджменту як складової інноваційної компетентності вчителя закладу загальної середньої освіти, плануємо систематизувати наявні в науковій літературі методики й техніки розвитку та вдосконалення окресленої навички (згадані в статті). Окрім того, маємо на меті створити окремий модуль в електронному курсі для вчителів, присвячений тайм-менеджменту.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дичківська І. Інноваційні педагогічні технології: підручник. Київ, 2012. 352 с.
2. Дудка Т. Педагогічна технологія “тайм-менеджмент” як засіб формування професійного інтересу студентів до туристичної діяльності. *Обрії*. 2014. № 1 (38). С. 20–23.
3. Енциклопедія освіти / голов. ред. В. Кремень; Акад. пед. наук України. Київ, 2008. 1040 с.
4. Засць Н. Вплив тайм-менеджменту керівника на розвиток позитивного іміджу загальноосвітнього навчального закладу. *Вісник. Серія: Педагогічні науки*. 2017. № 142. С. 45–50.
5. Замогильний А. Тайм-менеджмент. *Освіта дорослих: енциклопедичний словник* / за ред. В. Кременя, Ю. Ковбасюка; упоряд.: Н. Протасова, Ю. Молчанова, Т. Куренна; ред. рада: В. Кремень, Ю. Ковбасюк, Н. Протасова та ін.; Нац. акад. пед. наук України, Нац. акад. держ. упр. при Президенті України та ін. Київ, 2014. С. 416.
6. Калініченко Л., Гаврилова А. Особливості впровадження тайм-менеджменту на підприємстві. *Молодий вчений*. 2017, 4.4. С. 60–63.
7. Коваль О. Тайм-менеджмент керівника закладу освіти. Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції “Управління закладами освіти на засадах акмеологічного підходу”. 2018. С. 212–219. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/27080/>
8. Колесов О. Тайм-менеджмент – управління часом. *Збірник наукових праць ВНА*. 2011. Т. 3. № 2 (53). С. 61–69.
9. Кремень В. Чому ми бідні, якщо такі освічені? *Дзеркало тижня*. 2015. № 6. URL: <http://naps.gov.ua/ua/press/releases/537/>
10. Крутії І., Дмитренко Г. Технологія тайм-менеджменту в управлінні сучасним дошкільним навчальним за-

кладом. *Матеріали 5 Міжнародного фестивалю педагогічних інновацій* / Упор. Назаренко Г.А. Черкаси, 2013. С. 35–39.

11. Любченко Н. Технології тайм-менеджменту в управлінській діяльності керівника навчального закладу. *Вісник післядипломної освіти: зб. наук. пр.* / НАПН України, Ун-т менедж. освіти; редкол.: О. Ануфрієва та ін. Київ, 2005. Вип. 1 (30) / гол. ред. В. Олійник. Київ, 2016. 136 с. (Серія “Управління та адміністрування”). С. 82–97.

12. Маліновська О. Конспект лекцій з навчальної дисципліни “Особистий, корпоративний та публічний тайм-менеджмент”, Львів, 2018. 112 с. URL: <https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/10/%D0%9F%D1%83%D0%B1%D0%BB%D0%A2%D0%B0%D0%B9%D0%BC%D0%9C%D0%B5%D0%BD%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%81%D0%BF%D0%B5%D0%BA%D1%82.pdf>

13. Маруховська-Картунова О. Таймменеджмент: сутність, багатоманітність визначень та основні типи. *Virtus: Науковий журнал*. 2017. № 14. С. 87–90.

14. Маслов В. Наукові основи та функції процесу управління загальноосвітніми навчальними закладами: навч. посіб. Тернопіль, 2007. 150 с.

15. Огієнко Т. Характеристика інформаційного ресурсу “Тайм-менеджмент” в освітній діяльності. *Ukrainian Journal of Educational Studies and Information Technology*. Vol. 4, № 1 (2016). С. 22–27.

16. Петриченко Л. Підготовка майбутнього вчителя початкової школи до інноваційної діяльності в позааудиторній роботі: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Кропивницький. держ. пед. універ. імені Володимира Винниченка. Кіровоград, 2007. 30 с.

17. Професійний стандарт “Вчителя закладів загальної середньої освіти” від 24.12.2020. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=22469103-4e36-4d41-b1bf-288338b3c7fa&title=RestrProfesiinihStandartiv>

18. Степанова Н. Олійник В. Використання тайм-менеджменту в методичній роботі закладу дошкільної освіти. *The X International Science Conference “Science foundations or modern science and practice”*, November 23–26, 2021, Athens, Greece, 674 p. (с. 435–442)

19. Стівен Кові. 7 звичок надзвичайно ефективних людей. Харків, 2012.

20. Штепа О. Самоменеджмент: дефініція та діагностика. URL: http://scienceandeducation.pdpu.edu.ua/journals/2009/NiO_8_2009/3_rozdil/Shtepa.htm

REFERENCES

1. Dychkivska, I. (2012). *Innovatsiini pedahohichni tekhnologii* [Innovative pedagogical technologies]. Textbook. Kyiv, 352 p. [in Ukrainian].
2. Dudka, T. (2014). *Pedahohichna tekhnolohiia “taim-menedzhment” yak zasib formuvannia profesiinoho interesu studentiv do turystychnoi diialnosti* [Pedagogical technology “time management” as a means of forming the students professional interest in tourist activities]. *Horizons*. No. 1 (38). pp. 20–23. [in Ukrainian].
3. *Entsyklopediia osvity* (2008). [Encyclopedia of education]. (Ed.) V. Kremen; Kyiv. 1040 p. [in Ukrainian].
4. Zaiets, N. (2017). *Vplyv taim-menedzhmentu kerivnyka na rozvytok pozytyvnoho imidzhu zahalnoosvitnoho navchalnoho zakladu* [The influence of the manager’s time management on the development of a positive image of a comprehensive educational institution]. *Herald. Series: Pedagogical sciences*. No. 142. pp. 45–50. [in Ukrainian].

5. Zamohylnyi, A. (2014). Taim-menedzhment [Time management]. *Adult education: an encyclopedic dictionary*. (Ed.). V. Kremen, Yu. Kovbasiuk. Kyiv, p. 416. [in Ukrainian].
6. Kalinichenko, L. & Havrylova, A. (2017). Osoblyvosti vprovadzhennia taim-menedzhmentu na pidpriemstvi [Peculiarities of the introduction of time management at the enterprise]. *“Young scientist”* Vol. 4.4. pp. 60–63. [in Ukrainian].
7. Koval, O. (2018). Taim-menedzhment kerivnyka zakladu osvity [Time management of the head of the educational institution]. Collection of Proceedings of the All-Ukrainian scientific and practical conference “Management of educational institutions based on the acmeological approach”. pp. 212–219. Available at: <http://eprints.zu.edu.ua/27080/> [in Ukrainian].
8. Kolesov, O. (2011). Taim-menedzhment – upravlinnia chasom [Time management – time management]. *Collection of scientific works*. Vol. 3. No. 2 (53). pp. 61–69. [in Ukrainian].
9. Kremen, V. (2015). Chomu my bidni, yakshcho taki osvicheni? [Why are we poor if we are so educated?]. *Mirror of the week*. No. 6. Available at: <http://naps.gov.ua/ua/press/releases/537/> [in Ukrainian].
10. Krutii, I. & Dmytrenko, H. (2013). Tekhnolohiia taim-menedzhmentu v upravlinni suchasnym doshkilnym navchalnym zakladom [Technology of time management in the management of a modern preschool educational institution]. Proceedings of the 5th International Festival of Pedagogical Innovations. (Ed.). Nazarenko, H.A. Cherkasy, pp. 35–39. [in Ukrainian].
11. Liubchenko, N. (2016). Tekhnolohii taim-menedzhmentu v upravlinskii diialnosti kerivnyka navchalnoho zakladu [Technologies of time management in the managerial activity of the head of the educational institution]. Bulletin of post-graduate education: coll. of science pr. / National Academy of Sciences of Ukraine, University of Management. education; editor: O. Anufriyeva and others. Kyiv, 2005. Vol. 1 (30) / ch. ed. V. Oliinyk. Kyiv, 2016. 136 p. (Management and Administration Series). pp. 82–97. [in Ukrainian].
12. Malinovska, O. (2018). Konspekt lektsii z navchalnoi dystsypliny “Osobystyi, korporatyvnyi ta publichnyi taim-menedzhment” [Synopsis of lectures on the academic discipline “Personal, corporate and public time management”]. Lviv, 112 p. Available at: <https://finansial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/10/%D0%9F%D1%83%D0%B1%D0%BB%D0%A2%D0%B0%D0%B9%D0%BC%D0%9C%D0%B5%D0%BD%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%81%D0%BF%D0%B5%D0%BA%D1%82.pdf> [in Ukrainian].
13. Marukhovska-Kartunova, O. (2017). Taimmenedzhment: sutnist, bahatomanitnist vyznachen ta osnovni typy [Time management: essence, multifaceted definitions and main types]. *Virtus: Scientific journal*. No. 14. pp. 87–90. [in Ukrainian].
14. Maslov, V. (2007). Naukovi osnovy ta funktsii protsesu upravlinnia zahalnoosvitnimy navchalnymy zakladamy: navch. posib. [Scientific foundations and functions of the management process of general educational institutions: education. Manual]. Ternopil, 150 p. [in Ukrainian].
15. Ohiienko, T. (2016). Kharakterystyka informatsiinoho resursu “Taim-menedzhment” v osvittii diialnosti [Characteristics of the “Time Management” information resource in educational activities]. *Ukrainian Journal of Educational Studies and Information Technology*. Vol. 4, No. 1. pp. 22–27. [in Ukrainian].
16. Petrychenko, L. (2007). Pidhotovka maibutnoho vchytelia pochatkovoї shkoly do innovatsiinoi diialnosti v poza-audytornii roboti [Preparation of the future primary school teacher for innovative activities in extracurricular work]. *Extended abstract of candidate’s thesis*. Kiovohrad, 30 p. [in Ukrainian].
17. Profesiinyi standart “Vchytelia zakladiv zahalnoi serednoi osvity” vid 24.12.2020 [Professional standard “Teacher of general secondary education institutions” from 24.12.2020]. Available at: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=22469103-4e36-4d41-b1bf-288338b3c7fa&title=RestrProfesiinikhStandartiv> [in Ukrainian].
18. Stepanova, N. & Oliinyk, V. Vykorystannia taim-menedzhmentu v metodychnii roboti zakladu doshkilnoi osvity [The use of time management in the methodical work of a preschool education institution]. The X International Science Conference “Science foundations or modern science and practice”, November 23–26, 2021, Athens, Greece, 674 p. (pp. 435–442) [in Ukrainian].
19. Stiven Kovi (2012). 7 zvyчок nadzvychaino efektyvnykh liudei [7 Habits of Highly Effective People]. Kharkiv. [in Ukrainian].
20. Shtepa, O. Samomenedzhment: definitsiia ta diahnostryka [Self-management: definition and diagnosis]. Available at: http://scienceandeducation.pdpu.edu.ua/journals/2009/NiO_8_2009/3_rozdil/Shtepa.htm [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 12.08.2022

“Не будуйте дрібних планів – в них немає тієї чарівної сили, яка розбухує кров, і, ймовірно, не будуть реалізовані. Будуйте грандіозні плани, ставте високі цілі у своїх надіях і в роботі, пам’ятаючи про те, що грандіозний, логічно складений план ніколи не зникне”.

*Джеймс Бернхем
американський філософ, соціолог*

“Ви зможете все, чого захочете, тільки почніть. Сміливість породжує геніальність. Починайте негайно”.

*Йоганн Вольфганг фон Гете
німецький поет, прозаїк, драматург*

